YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

18 päivänä tammikuuta 2007 *

Asiassa C-359/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka tribunal de grande instance de Brive-la-Gaillarde (Ranska) on esittänyt 9.9.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.9.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Estager SA

vastaan

Receveur principal de la recette des douanes de Brive,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J. Klučka, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), J. Makarczyk ja G. Arestis,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.9.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Estager SA, edustajinaan avocat F. Genot-Delbecque ja avocat N. Petrignet,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja J.-C. Gracia,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J.-F. Pasquier ja P. Aalto,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.10.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17.6.1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) ja euron käyttöönotosta 3.5.1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 (EYVL L 139, s. 1) tulkintaa.

2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Estager SA (jäljempänä Estager) ja vastaajana on receveur principal de la recette des douanes de Brive (jäljempänä receveur principal) ja joka koskee sellaisista vehnäjauhon ja -suurimoiden sekä -hiutaleiden määristä, jotka luovutetaan tai tuotetaan ihmisravintona käyttämistä varten, kannettavan maksun (jäljempänä maksu) korottamista euron käyttöönoton yhteydessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1103/97 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– 'oikeudellisilla asiakirjoilla' säädöksiä, hallinnollisia määräyksiä, lainkäyttöpäätöksiä, sopimuksia, yksipuolisia oikeustoimia, muita maksuvälineitä kuin seteleitä ja metallirahoja sekä muita asiakirjoja, joilla on oikeusvaikutus,

– –"

4 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Euron käyttöönotto ei muuta mitään oikeudellisen asiakirjan ehtoa eikä vapauta minkään oikeudellisen asiakirjan mukaisesta suoritusvelvollisuudesta eikä anna

osapuolelle oikeutta sellaisen asiakirjan yksipuoliseen muuttamiseen tai irtisanomiseen. Tätä säännöstä sovelletaan, jolleivät osapuolet ole sopineet muusta."

5 Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Muuntokurssit hyväksytään siten, että yksi euro ilmaistaan suhteessa kunkin osallistuvan jäsenvaltion kansalliseen rahaan. Muuntokurssit hyväksytään kuuden merkitsevän numeron tarkkuudella.

2. Muuntokursseja ei muunnettaessa pyöristetä eikä lyhennetä.

3. Muuntokursseja käytetään muunnettaessa euroyksikköä kansallisiksi rahayksiköiksi tai kansallisia rahayksikköjä euroyksiköksi. Muuntokursseista johdettuja käänteisiä kursseja ei käytetä.

4. Muunnettaessa jonkin kansallisen rahayksikön määräisiä rahamääriä toisen kansallisen rahayksikön määräisiksi rahamäärä muunnetaan ensin euroyksikkönä ilmaistuksi rahamääräksi, mikä määrä voidaan pyöristää vähintään kolmen desimaalin tarkkuudella ja muunnetaan sitten toisen kansallisen rahayksikön määräiseksi. Mitään vaihtoehtoista laskentatapaa ei saa käyttää, ellei sillä saada samoja tuloksia."

6 Asetuksen N:o 1103/97 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Rahamäärät, jotka maksetaan tai tilitetään 4 artiklan mukaisen euroyksiköksi muuntamisen jälkeisen pyöristämisen yhteydessä, pyöristetään ylös- tai alaspäin lähimpään senttiin. Maksettavat tai tilitettävät rahamäärät, jotka on muunnettu kansalliseksi rahayksiköksi, pyöristetään ylös- tai alaspäin lähimpään alayksikköön tai, jos alayksikköä ei ole, lähimpään yksikköön, taikka kansallisen lain tai käytännön mukaisesti kansallisen rahayksikön alayksikön tai yksikön kerrannaiseen tai murto-osaan. Jos muuntokurssin soveltamisen tulos on täsmälleen yksikköjen keskivälissä, määrä pyöristetään ylöspäin."

7 Asetuksen N:o 974/98 7 artiklassa säädetään, että kunkin osallistuvan jäsenvaltion valuutan korvaaminen eurolla ei ilman eri toimenpiteitä muuta korvaamispäivänä olemassa olevissa oikeudellisissa asiakirjoissa käytettyä rahayksikköä.

8 Saman asetuksen 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Siirtymäkauden päättyessä voimassa olevissa oikeudellisissa asiakirjoissa esiintyviä viittauksia kansallisiin valuuttayksiköihin pidetään viittauksina euroyksikköön kyseisten vaihtokurssien mukaisesti. Asetuksessa – – N:o 1103/97 säädettyjä pyöristämissääntöjä sovelletaan."

9 Euron ja euron käyttöön ottavien jäsenvaltioiden valuuttojen välisistä muuntokurs-seista 31.12.1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2866/98 (EYVL L 359, s. 1) 1 artiklan perusteella euron ja Ranskan frangin välisen peruuttamattomasti kiinnitetyn muuntokurssin mukaan yksi euro on 6,55957 Ranskan frangia FRF.

Kansallinen lainsäädäntö

10 Maksu otettiin käyttöön Ranskan code général des impôts -nimisen lain (yleinen verolaki) 1618 septies §:ssä. Sen summaksi oli vahvistettu ennen euron käyttöön ottamista 100 FRF tonnilta vehnäjauhoja, -suurimoita tai -hiutaleita.

11 Loi n° 2000-517 portant habilitation du gouvernement à adapter par ordonnance la valeur en euros de certains montants exprimés en francs dans les textes législatifs -nimisen lain, joka annettiin 15.6.2000 (hallitukselle annettavasta valtuutuksesta mukauttaa asetuksilla tiettyjen lainsäädännössä frangeina ilmoitettujen rahamäärien euromääräisiä arvoja annettu laki nro 2000-517) (JORF 16.6.2000, s. 9063), 1 §:n 1 momentissa hallitus valtuutetaan toteuttamaan asetuksilla tarvittavat toimenpiteet tiettyjen lainsäädännössä Ranskan frangeina ilmoitettujen rahamäärien mukauttamiseksi euroon siirtymisen yhteydessä.

12 Mainitun lain nojalla 19.9.2000 annetussa ordonnance n° 2000-916 portant adaptation de la valeur en euros de certains montants exprimés en francs dans les textes législatifs -nimisessä asetuksessa (tiettyjen lainsäädännössä frangeina ilmoitettujen rahamäärien euromääräisten arvojen muuttamisesta annettu asetus, jäljempänä asetus nro 2000-916) (JORF 22.9.2000, s. 14877) kyseisen maksun määrä vahvistettiin 1.1.2002 alkaen 16 euroksi.

13 Kyseisen asetuksen 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Asetuksen [N:o 974/98] 14 artiklan mukaisesti lainsäädännössä frangeina ilmoitetut rahamäärät – – korvataan 1.1.2002 euromääräisillä määrillä virallisen kurssin ja yhteisön pyöristämistä koskevien yhteisön sääntöjen mukaan.

– –"

14 Asetukseen nro 2000-916 liittyvässä tasavallan presidentille annetussa selonteossa (JORF 22.9.2000, s. 14876) todetaan seuraavaa:

"Yhteisön asetuksen N:o 1103/97 – – ja N:o 974/98 – – mukaisesti kansallisiin rahayksiköihin lainsäädännössä tehdyt viittaukset luetaan 1.1.2002 alkaen euroon tehtyinä viittauksina sitä virallista muuntokurssia soveltaen, jonka mukaan 6,55957 [FRF] on yksi euro, ja kahden desimaalin tarkkuudelle pyöristäen.

Näiden sääntöjen perusteella saatu tulos on joissakin tapauksissa vaikeasti ymmärrettävä ja muistettava, mistä aiheutuu näin ollen vaara, että kyseisiä valuuttayksikköön liittyviä viittauksia sisältävien tekstien soveltaminen vaikeutuu.

Lainsäädännön selkeyden säilyttämiseksi ja sen asianmukaisen soveltamisen helpottamiseksi on siis tarpeen vahvistaa joissakin lakiteksteissä säädetyt rahamäärät euroiksi ilman desimaalia tai suuremmiksi summiksi.

– –

Tämä [lailla nro 2000-517 annetun] valtuutuksen nojalla annettu asetus noudattaa seuraavia periaatteita.

Ensiksi, koska tekstien muokkaamisen on perustuttava tarpeeseen säilyttää niiden ymmärrettävyys, ainoastaan sellaiset rahamäärät, jotka on tässä mielessä vaikea esittää kaksidesimaalisina lukuina, muutetaan.

Muuntamista ja pyöristämistä koskevien yhteisön säännösten noudattamisen sinänsä on oltava edelleen pääsääntönä ja mukauttamisten poikkeuksellisia. Tästä seuraa, että rahamääriä, jotka on aiemmin ilmoitettu desimaalien tarkkuudella, ei yleensä muuteta.

– –

Kaikki nämä mukauttamiset tulevat voimaan 1.1.2002, jolloin frangi korvataan lopullisesti ja kokonaan eurolla.

– –"

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 Estager katsoi, että maksun määräksi olisi pitänyt vahvistaa asetusten N:o 1103/97, N:o 974/98 ja N:o 2866/98 perusteella 15,24 euroa eikä 16 euroa, ja vaati 12.3.2002 päivätyllä kirjeellä, että receveur principal palauttaa sille osan maksusta, jota tämä yhtiö oli suorittanut 1.1.2002 alkaen.

16 Receveur principal hylkäsi tämän palautusvaatimuksen 26.3.2002 tekemällään päätöksellä.

17 Estager nosti siis 24.5.2002 ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kanteen receveur principalia vastaan ja vaati, että sille palautetaan rahamäärät, jotka se katsoi perusteettomasti maksaneensa.

18 Tässä yhteydessä tribunal de grande instance de Brive-la-Gaillarde päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Ovatko ordonnance n° 2000-916 – – -nimisen asetuksen säännökset, jotka koskevat vehnäjauhon sekä vehnäsuurimoiden ja -hiutaleiden tuotannosta kannettavan – – maksun muuntamista 100 [FRF]:sta 16 euroksi, euron käyttöönottoa koskevien yhteisön asetusten mukaiset?"

Ennakkoratkaisukysymys

19 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, onko asetuksia N:o 1103/97 ja N:o 974/98 tulkittava siten, että niiden kanssa ristiriidassa on sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun määrän euroiksi muuntamisen yhteydessä tämän maksun määräksi vahvistettiin korkeampi määrä, kuin näissä asetuksissa vahvistettujen muuntamista koskevien sääntöjen soveltamisesta olisi seurannut.

20 Jotta tähän kysymykseen voidaan antaa vastaus, on tarkasteltava sekä näiden asetusten säännösten sanamuotoa että niiden tarkoitusta.

21 Tältä osin on aiheellista muistuttaa, että asiassa C-19/03, Verbraucher-Zentrale Hamburg, 14.9.2004 antamansa tuomion (Kok. 2004, s. I-8183) 30–34 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on jo saanut tilaisuuden tarkastella asetuksen N:o 1103/97 tarkoituksia.

22 Tästä tarkastelusta ilmenee, että tällä asetuksella pyritään varmistamaan, että yhteiseen rahaan siirrytään siten, ettei siirtyminen vaikuta kansalaisten ja yritysten jo tekemiin sitoumuksiin. Tätä silmällä pitäen kyseisen asetuksen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että "– – aikaisessa vaiheessa turvatun oikeusvarmuuden ansiosta kansalaiset ja yritykset voivat suorittaa valmistelut hyvissä olosuhteissa". Kyseisen asetuksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan, että "– – yleisesti hyväksytyn oikeusperiaatteen mukaan uuden rahan käyttöön ottaminen ei vaikuta sopimusten tai muiden oikeudellisten asiakirjojen jatkuvuuteen". Samassa perustelukappaleessa täsmennetään, että niiden asetuksen N:o 1103/97 säännösten, jotka koskevat sopimusten jatkuvuutta, tavoitteena "on oikeusvarmuuden ja avoimuuden varmistaminen taloudellisille toimijoille, erityisesti kuluttajille – –". Kyseisen asetuksen 3 artiklan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että "euron käyttöönotto ei muuta mitään oikeudellisen asiakirjan ehtoa eikä vapauta minkään oikeudellisen asiakirjan mukaisesta suoritusvelvollisuudesta eikä anna osapuolelle oikeutta sellaisen asiakirjan yksipuoliseen muuttamiseen tai irtisanomiseen" (em. asia Verbraucher-Zentrale Hamburg, tuomion 31 kohta).

23 Lisäksi on muistutettava, että asetuksen N:o 974/98 7 artiklan sanamuodon mukaisesti "kunkin osallistuvan jäsenvaltion valuutan korvaaminen eurolla ei ilman eri toimenpiteitä muuta korvaamispäivänä olemassa olevissa oikeudellisissa asiakirjoissa käytettyä rahayksikköä".

24 Tätä euroon siirtymisen neutraalisuuden tavoitetta palvelee myös muuntamissääntöjen vahvistaminen. Siihen pyrkiminen, että muuntaminen olisi niin kansalaisten kuin yritystenkin osalta mahdollisimman neutraalia, edellyttää nimittäin sen varmistamista, että muuntaminen voitaisiin suorittaa mahdollisimman täsmällisesti, kuten asetuksen N:o 1103/97 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan. Saman asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään näin ollen, että muuntokurssit hyväksytään "kuuden merkitsevän numeron tarkkuudella". Saman artiklan 2 koh-

dassa täsmennetään, että "muuntokursseja ei muunnettaessa pyöristetä eikä lyhennetä", ja sen 3 kohdassa todetaan, että "muuntokursseista johdettuja käänteisiä kursseja ei käytetä", ja tällä viimeksi mainitulla säännöksellä pyritään kyseisen asetuksen johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan välttämään "huomattavat epätarkkuudet, erityisesti kun kyse on suurista rahamääristä" (em. asia Verbraucher-Zentrale Hamburg, tuomion 32 kohta).

25 Oikeudellisten asiakirjojen jatkuvuuden periaatetta ja euroon siirtymisen neutraalisuuden tavoitetta sovelletaan asetuksissa N:o 1103/97 ja N:o 974/98 tarkoitettujen "oikeudellisten asiakirjojen" "ehtoihin" tai "niissä käytettyihin rahayksiköihin".

26 On selvää, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun määrä on asetuksen N:o 1103/97 3 artiklassa tarkoitettu "oikeudellisen asiakirjan ehto".

27 Näin ollen on arvioitava, onko asetusten N:o 1103/97 ja N:o 974/98, kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa euroon siirtymisen yhteydessä säädetään samanaikaisesti tällaisen maksun määrän euroon muuntamisesta ja sen korottamisesta.

28 Pääasiassa on selvää, että antaessaan asetuksen nro 2000-916 Ranskan lainsäätäjän tarkoitus oli soveltaa euron käyttöön ottamisesta annettua yhteisön lainsäädäntöä maksun määrän vahvistamiseksi.

29 Kuten asetukseen nro 2000-916 liittyvästä tasavallan presidentille annetusta selonteosta ja tämän asetuksen 1 §:n 1 momentin selvästä sanamuodosta käy ilmi, asetuksen tarkoitus on asetusten N:o 1103/97 ja N:o 974/98 ja virallisen muuntokurssin mukaisesti korvata 1.1.2002 lainsäädännössä Ranskan frangeissa ilmoitetut määrät euroissa ilmoitetuilla määrillä.

30 Kyseisestä selonteosta ja asetuksen nro 2000-916 2 §:stä seuraa myös, että lainsäädännön selkeyden säilyttämiseksi ja sen soveltamisen helpottamiseksi tiettyjen tämän asetuksen tiettyjen säännösten tarkoitus on mukauttaa tietyt euroissa ilmoitetut määrät, jotka ovat seurausta saman asetuksen 1 §:ssä mainittujen muuntamista koskevien yhteisön sääntöjen soveltamisesta.

31 Ranskan hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio eivät kiistä kirjallisissa huomautuksissaan, että tosiasiallisesti maksun määrää korotettiin, koska ne ja Estager ovat yhtä mieltä siitä, että yhtäältä asetuksen N:o 2866/98 1 artiklassa euron ja Ranskan frangin välisen peruuttamattomasti kiinnitetyn muuntokurssin ja toisaalta asetuksen N:o 1103/97 5 artiklassa säädettyjen pyöristämistä koskevien sääntöjen tarkan soveltamisen olisi pitänyt johtaa siihen, että maksun määräksi olisi vahvistettu 15,24 euroa 16 euron sijaan.

32 Tältä osin, vaikka pitääkin paikkansa, että, kuten Ranskan hallitus on korostanut, asetuksilla N:o 1103/97 ja N:o 2866/98 ei mitenkään vaikuteta jäsenvaltioiden verotusvaltaan ja näiden viimeksi mainittujen mahdollisuuteen korottaa kantamiensa maksujen määrää, on kuitenkin siten, että maksun määrän euroiksi muuntamisessa on pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa noudatettava asetuksen N:o 1103/97 säännöksiä ja oikeudellisten asiakirjojen jatkuvuuden periaatetta sekä euroon siirtymisen neutraalisuuden tavoitetta.

33 Tätä edellyttävät muun muassa oikeusvarmuutta ja avoimuutta koskevat vaatimukset, joilla suojataan taloudellisten toimijoiden luottamusta euron käyttöön ottamisessa. Kuten asetuksen N:o 1103/97 johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta käy ilmi, tämän asetuksen sopimusten ja muiden oikeudellisten asiakirjojen jatkuvuutta koskevien säännösten tavoite on oikeusvarmuuden ja avoimuuden varmistaminen taloudellisille toimijoille.

34 Tästä seuraa, että kun jäsenvaltio toteuttaa samanaikaisesti maksun euroon muuntamisen ja sen määrän korottamisen, kuten pääasiassa on tapahtunut, sen on valvottava sitä, että oikeusvarmuus ja avoimuus taataan taloudellisille toimijoille.

35 Näiden edellytysten noudattaminen merkitsee muun muassa, että mainitut toimijat voivat selvästi erotella kyseessä olevista säädöksistä kyseisen jäsenvaltion viranomaisten päätöksen nostaa maksun määrää ja tämän maksun määrän euroon muuntamisen.

36 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, onko tilanne tällainen pääasiassa.

37 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksia N:o 1103/97 ja N:o 974/98 on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun määrän euroiksi muuntamisen yhteydessä tämän maksun määräksi vahvistettiin korkeampi määrä, kuin näissä asetuksissa annettujen muuntamista koskevien sääntöjen soveltamisesta olisi seurannut, paitsi jos tämä korottaminen noudattaa näissä asetuksissa taattuja oikeusvarmuuden ja avoimuuden vaatimuksia, mikä edellyttää, että kyseessä olevista säädösteksteistä voidaan selvästi erotella jäsenvaltion viranomaisten päätös nostaa tätä maksun määrää kyseisen maksun määrän euroon muuntamisesta. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, onko tilanne tällainen sen käsiteltäväksi saatetussa riita-asiassa.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17.6.1997 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1103/97 ja euron käyttöönotosta 3.5.1998 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 974/98 on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla sellaisista vehnäjauhon, -suurimoiden sekä -hiutaleiden määristä, jotka luovutetaan tai tuotetaan ihmisravintona käyttämistä varten, kannettavan maksun määrän euroiksi muuntamisen yhteydessä tämän maksun määräksi vahvistettiin korkeampi määrä, kuin näissä asetuksissa annettujen muuntamista koskevien sääntöjen soveltamisesta olisi seurannut, paitsi jos tämä korottaminen noudattaa näissä asetuksissa taattuja oikeusvarmuuden ja avoimuuden vaatimuksia, mikä edellyttää, että kyseessä olevista säädösteksteistä voidaan selvästi erotella jäsenvaltion viranomaisten päätös nostaa tätä maksun määrää kyseisen maksun määrän euroon muuntamisesta. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, onko tilanne tällainen sen käsiteltäväksi saatetussa riita-asiassa.

Allekirjoitukset